

การพัฒนาหลักสูตรระยะอายุเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Developing Mixed-age Curriculum to Promote Early Childhood Development in Child Development Centers

เกสร กอกอง¹

Kesorn Kokong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรระยะอายุสำหรับส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการใช้หลักสูตรระยะอายุ กลุ่มเป้าหมายที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. เด็กปฐมวัยชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 1 ขวบครึ่ง-3 ขวบ และ 2. ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ของเด็กคละอายุชาย-หญิง ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อย่างละ 1 ศูนย์ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย คู่มือและหลักสูตรระยะอายุ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร และผู้ปกครอง แบบสอบถามสำหรับครู แบบทดสอบเพื่อประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และแบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยจำนวน 2 ด้าน แต่ละชุดแยกตามพัฒนาการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี หาค่าดัชนีความสอดคล้อง หาค่าเฉลี่ยพื้นฐาน และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรระยะอายุ จากครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในกลุ่มเป้าหมาย พบว่า ผลการยอมรับหลักสูตรระยะอายุของครูผู้ดูแลเด็กผู้ใช้หลักสูตรระยะอายุ พบว่า ครูผู้ใช้หลักสูตรระยะอายุ จำนวน 7 คน ยอมรับหลักสูตรระยะอายุ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิเคราะห์การสอบถามผู้บริหาร พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมากที่สุด และผลการวิเคราะห์การสอบถามผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก สรุปได้ว่าข้อมูลจากกลุ่มข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ผลประสิทธิภาพของหลักสูตรระยะอายุสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรระยะอายุมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ ดี 2. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการ 2 ด้านของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุจากการสังเกตพัฒนาการของครูและผู้วิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม สูงขึ้นหลังจากการใช้หลักสูตรระยะอายุ และจากการทดสอบพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย

¹ นิสิตปริญญาเอก ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200

¹ Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education Chiang Mai University, Chiang Mai, 50200, Thailand.

ทั้ง 3 ช่วงอายุ พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

คำสำคัญ: หลักสูตรระยะเวลา การศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The research entitled “A Development of Mixed-age Curriculum to Enhance Early Childhood Development in Child Development Centers” aimed to 1) develop mixed-age curriculum to enhance early childhood development in child development centers, 2) study development of early childhood development in child development centers by using mixed-age curriculum. The target group of this research consisted of 2 groups of boy and girl early childhood with aged between one year and a half to three years in 1 small, 1 medium and 1 large sized child development centers under the Sub-district Administration Organizations in Muang district, Lam Pang province, teachers, administrators and guardians of the targeted child development centers. The research instruments were a handbook, and the mixed-age curriculum, a questionnaire for administrators and guardians, a questionnaire for teachers, test of early childhood development, and observation form for early childhood development in 2 aspects divided by the early childhood development. The data were analyzed by using the Index of Item Objective Congruence, mean, and standard deviation. The results of the study were found that ;

The result of the acceptance of the teachers who used the mixed-age curriculum appeared that all 7 teachers or 100% accepted this curriculum. The analysis of the administrators responses appeared that the mean was 4.20 which was higher than the criteria set and it was in the most highly appropriate level. The analysis of the guardians’ responses appeared that the mean was 3.86 which was higher than the criteria set and it was in the highly appropriate level. The results of the efficiency of all three groups was higher than the criteria which represented that the efficiency of mixed-age curriculum was at the good level.

The result of the analysis of the early childhood development in 2 aspects of 3 age ranges appeared that from the observation of teachers and the researchers found that the early childhood development in the emotion and mind and the society increased after using the mixed-age curriculum. When considered, it was found that early childhood with aged between one year and a half to two years had higher development than other age ranges. After the test of the physical and intellectual development of the early childhood in 3 age ranges, it appeared that the early childhood had higher development than before the experiment.

Keywords: Developing mixed-age curriculum, center early childhood education, child development

บทนำ

การจัดการศึกษาวัยปฐมวัย มีความสำคัญมาก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต และเป็นวัยที่สำคัญเปรียบเหมือนรากแก้วของชีวิต สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของการพัฒนา การส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างประสบการณ์ให้กับเด็กโดยวิธีการที่ถูกต้อง จะเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว และพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ (เยาวยา เดชะคุปต์, 2542: 1) อีกนัยหนึ่ง นิตยา คชภักดี (2543: 3) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549: 3) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เริ่มต้นเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียนนั้น ไม่น่าจะถูกต้อง เพราะการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กที่สำคัญเกิดขึ้นตั้งแต่ 2-3 เดือนก่อนเกิด จนถึงอายุ 3-4 ปี ก่อนที่เด็กจะเข้าโรงเรียน การสร้างเซลล์สมองของทารกสูงสุดในช่วงอายุ 3-6 เดือนในครรภ์มารดา การเติบโตของสมองในช่วง 0-12 ปี เป็นการเติบโตทางปริมาณอย่างยิ่งยวด ทำให้สมองมีขนาดร้อยละ 90-95 ของวัยผู้ใหญ่ สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะศูนย์พัฒนาเด็กมีอยู่ทุกพื้นที่ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดตั้งตามสังกัดต่างๆ ขึ้นอยู่กับแต่ละภาคส่วนที่มีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น มีหน้าที่ต้องดูแล พัฒนา และจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยหลากหลายอายุ ที่มีอายุระหว่าง 1 ขวบครึ่ง-3 ขวบ แต่สภาพความเป็นจริงอาจจะมีถึง 5 ขวบ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำลังประสบปัญหาในการพัฒนาเด็ก และจากการสำรวจของกรมอนามัย (กระทรวงสาธารณสุข, 2553) พบว่าเด็กอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ลดลง โดยส่วนใหญ่จะถูกส่งเข้าสู่ศูนย์เด็กเล็กตั้งแต่อายุยังน้อย เด็ก

อายุ 1-2 ปี ถูกส่งไปโรงเรียนอนุบาล หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 12 เด็กอายุ 3-5 ปี ถูกส่งไปโรงเรียนอนุบาลหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 76.3 เนื่องจากสังคมครอบครัวปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อ แม่ ผู้ปกครองต้องออกไปทำงาน ทำไร่ ทำสวนนอกบ้าน จึงจำเป็นต้องส่งบุตรหลาน ไปอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งแต่อายุ 1 ปี ขึ้นไป ซึ่งจากเดิมยังไม่ถึงเกณฑ์ และเมื่อเข้าไปอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีเด็กที่ตามเกณฑ์อยู่แล้วนั่นคือ อายุ 2 ปีครึ่ง-4 ปี จึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเด็กอายุที่แตกต่างกัน และเนื่องจากมีครู หรือผู้ดูแลเด็กน้อยจึงทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ นำเด็กมาจัดกิจกรรมรวมกัน จึงเป็นการจัดการศึกษาแบบคละชั้นหรือคละอายุ

การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้กับเด็กคละอายุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังไม่สามารถตอบสนองความแตกต่างของเด็กแบบคละอายุได้ เพราะเนื้อหาในหลักสูตรจากกระทรวง กล่าวถึงการพัฒนาเด็กแต่ละช่วงอายุ ถึงแม้จะแบ่งเนื้อหาตามช่วงอายุ เป็น 2 ช่วงคือ เด็กปฐมวัย ต่ำกว่า 3 ขวบ และเด็กปฐมวัย 3-5 ขวบก็ตาม แต่อาจเป็นเรื่องยากในการนำมาปรับใช้ในการพัฒนาเด็กหรือจัดการศึกษาสำหรับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมกันในความแตกต่างกันมากของช่วงอายุ เนื่องจากครูไม่ทราบว่า จะนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจากกระทรวงศึกษาธิการ มาปรับใช้และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก คละอายุอย่างไร ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กจึงมีความต้องการหลักสูตรสำหรับเด็กคละอายุ เพราะหลักสูตรเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะชี้แนวทางให้แต่ละคนหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเดินไปในทิศทางที่ต้องการ และถูกต้องเหมาะสม จนถึงเป้าหมายที่ต้องการซึ่งเกี่ยวข้อง

กับครูและเด็กโดยตรง อีกทั้ง ไพจิตร วราชิต (2553: 1) ที่กล่าวว่า การทำงานด้านการดูแลเด็ก ต้องทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาเด็กไทย รวมทั้งให้นักวิชาการด้านพัฒนาการเด็กออกมาชี้แนะสังคม กระตุ้นผู้ปกครอง ครู ให้ความสำคัญพัฒนาการเด็ก เนื่องจากเด็กไทยขณะนี้มีสภาพน่าเป็นห่วง ดึงได้ชี้แจงเหตุผลมาข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความตระหนักและสนใจถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้การจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือศูนย์พัฒนาเด็กได้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยแบบคละอายุ และเป็นแนวทางในการพัฒนาครู นักศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กคละอายุในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแบบคละอายุต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรคละอายุสำหรับส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการใช้หลักสูตรคละอายุ

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สูงขึ้นหลังการใช้หลักสูตรคละอายุ

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่กำหนดเป็นกลุ่มเป้าหมายใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยชาย-หญิงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับเลี้ยงเด็กและจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีเด็กอายุ ตั้งแต่อายุ 1 ขวบครึ่ง-3 ขวบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ศูนย์ขนาดเล็ก จำนวน 1 ศูนย์ ขนาดกลางจำนวน 1 ศูนย์ และขนาดใหญ่จำนวน 1 ศูนย์ รวม 3 ศูนย์ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling)

2. ครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ของเด็กคละอายุชาย-หญิงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับเลี้ยงเด็กและจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีเด็กอายุ ตั้งแต่อายุ 1 ขวบครึ่ง-3 ขวบ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้ศูนย์ขนาดเล็ก จำนวน 1 ศูนย์ ขนาดกลางจำนวน 1 ศูนย์ และขนาดใหญ่ จำนวน 1 ศูนย์ รวม 3 ศูนย์ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรคละอายุ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการการศึกษาปฐมวัย หลักการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนสำหรับเด็กคละอายุ จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย โครงสร้างหลักสูตร ตารางการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สำหรับเด็ก 1-3 ขวบ กำหนดเวลาเรียน ตารางกิจกรรมประจำวัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ ตารางการวิเคราะห์เปรียบเทียบกิจกรรม ขอบข่ายของกิจกรรม 3 กิจกรรม

ที่บูรณาการขึ้นใหม่ ตารางวิเคราะห์พัฒนาการ กับกิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 38 หน่วย การเขียนแผนการจัดกิจกรรม สื่อประกอบการ จัดกิจกรรม การประเมินพัฒนาการ และการจัดสภาพแวดล้อม และคู่มือการใช้หลักสูตรคละอายุ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย คำชี้แจง บทบาทของผู้ดูแลเด็กหรือผู้สอนในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กคละอายุ บทบาทเด็กคละอายุ หน่วยการเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหาของหน่วยต่าง ๆ ตารางกิจกรรมประจำวัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม รายละเอียดการจัดประสบการณ์ทั้ง 3 กิจกรรม ได้แก่ หลักการจัดกิจกรรม แนวทางการดำเนินกิจกรรม บทบาทของพี่กับน้องในกิจกรรม รูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กคละอายุ สื่อประกอบการจัดกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการโดยทั้งสองฉบับมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60- 1.00

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการหลักสูตร สำหรับผู้ปกครอง จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถามมีลักษณะคือ มีประเด็นคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ให้เขียนแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามในแต่ละข้อ

แบบสอบถามเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากการใช้หลักสูตร คละอายุสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ปกครองมากที่สุด และเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมบันทึกข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรแบบคละอายุ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้หลักสูตรแบบคละอายุ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กคละอายุ

แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรคละอายุ และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จากการใช้หลักสูตรคละอายุสำหรับผู้บริหาร จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถามเป็นลักษณะให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้บริหารมากที่สุด และเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมบันทึกข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรแบบคละอายุ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของหลักสูตรแบบคละอายุ

ตอนที่ 3 การใช้หลักสูตรแบบคละอายุ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กคละอายุ

แบบสอบถามสำหรับครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรคละอายุ จำนวน 1 ชุด โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นประเด็นคำถามทั้งหมด 11 ข้อ แบบสอบถามเป็นลักษณะให้เขียนแสดงความคิดเห็นตามประเด็นคำถามในแต่ละข้อ

แบบสอบถามทั้งสี่ฉบับมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80- 1.00

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจากการใช้หลักสูตร ได้แก่

แบบทดสอบเพื่อประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจำนวน 2 ด้าน รวมจำนวน 3 ชุด (1 ชุด วัด 2 ด้าน/1 ช่วงวัย) ซึ่งใช้ทดสอบก่อนและหลังการใช้หลักสูตรคละอายุ โดยแบบทดสอบมีลักษณะเป็นแบบปฏิบัติ และเลือกตอบ จำแนกตามการประเมินพัฒนาการรายด้านดังนี้

1. ด้านร่างกาย เป็นแบบทดสอบแบบปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ

2. ด้านสติปัญญา เป็นแบบทดสอบแบบปฏิบัติ จำนวน 5 ข้อ

โดยจัดทำแบบทดสอบจำนวน 3 ชุด สำหรับเด็ก 3 ช่วงอายุๆ ละ 2 ด้านๆ ละ 5 ข้อ และกำหนดเกณฑ์ให้สอดคล้องและเหมาะสมตามแต่ละด้าน และแต่ละวัย

แบบสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 ด้านๆ ละ 3 ชุด (แยกตามพัฒนาการ)

โดยแบบสังเกตใช้ประกอบการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยในการใช้หลักสูตรศิลปะอายุ ซึ่งผู้สังเกต ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้วิจัย โดยสังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลตามจุดหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมตามหลักสูตรศิลปะอายุ โดยสังเกตทั้งหมด จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม โดยแบบสังเกตมีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80- 1.00

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและครูผู้ดูแลเด็กได้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรศิลปะอายุและคู่มือหลักสูตร โดยใช้ช่วงเวลาหลังเลิกงาน ของวันอังคาร พุธ และพฤหัสบดี ช่วงเวลา 16.30-18.00 น. เป็นเวลา 2 สัปดาห์

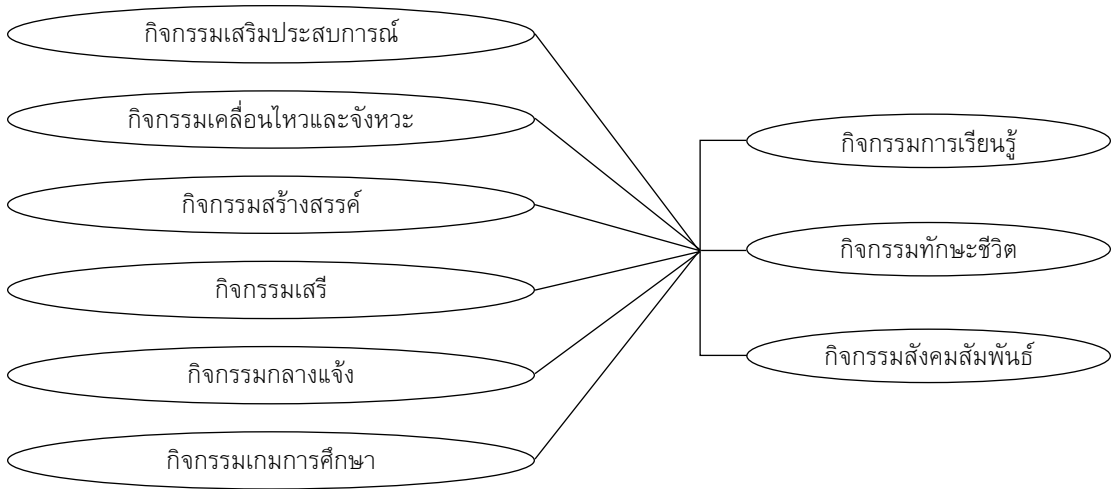
ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ

ในการศึกษาก่อนการพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากการสัมภาษณ์ครู และผู้บริหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบบไม่เป็นทางการ ที่ผู้วิจัยได้พบเจอทั้งส่วนตัว และจากการสังเกตในชั้นเรียนในศูนย์ฯ หรือการประชุมต่างๆ จึงทำให้ได้ข้อมูล และประเด็นปัญหาต่างๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นจัดทำหลักสูตรศิลปะอายุ

ในขั้นนี้ผู้วิจัยและครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกลุ่มเป้าหมายได้มีการวางแผน และดำเนินการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และหลักสูตรแกนกลาง ข้อมูลที่เกี่ยวกับครูเด็ก และศูนย์พัฒนาเด็ก รวมถึงสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสัมภาษณ์ครูศูนย์ต่างๆ รวมถึงการนำข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปกครองมาวิเคราะห์ร่วมด้วย ศึกษานวัตกรรม และวิธีการสอน แบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย กำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร คัดเลือกเนื้อหาสาระ ออกแบบกิจกรรม ซึ่งมีการ บูรณาการกิจกรรม 6 กิจกรรมทั่วไป มาเป็น 3 กิจกรรมในหลักสูตรศิลปะอายุ ดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนผังการบูรณาการกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยทั่วไปมาเป็นกิจกรรมในหลักสูตรคละอายุ

ในขั้นตอนนี้ได้มีการจัดวิพากษ์หลักสูตร คละอายุ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัย ครูในกลุ่มเป้าหมาย ครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อื่นๆ และนักวิชาการสังกัดกรมการปกครองส่วน ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง รวมจำนวน 15 คน โดยการ วิพากษ์ครั้งนี้ได้สนทนากลุ่มและวิพากษ์ตามองค์ ประกอบของหลักสูตร และคู่มือหลักสูตรคละอายุ

2. การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรคละ อายุ ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นตอนในขั้นที่ 3 ดังนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนดำเนินการใช้หลักสูตร

2.1 ประชุม ชี้แจง สร้างความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรคละอายุใน ผ่าน กิจกรรม 3 กิจกรรมใหม่ ให้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ บริหาร และผู้ปกครอง โดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นผู้ใช้หลักสูตร ซึ่งต้องรับบทบาท หน้าที่ โดย เริ่มจากการเข้าใจในหลักสูตรคละอายุ การเตรียม กิจกรรม การเขียนแผน การเตรียมสื่อ การจัด สภาพแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมใหม่ ที่มีการบูรณาการกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก มา เป็น 3 กิจกรรม และการบูรณาการแนวคิดทฤษฎี การสอนต่างๆ ไว้ใน 3 กิจกรรม โดยอยู่ภายใต้

บริบทความเป็นไทย ซึ่งต้องเสริมสร้าง และเน้น วัฒนธรรมไทย การเน้นมารยาทแบบไทยๆ เช่น การไหว้ การทำความเคารพผู้ใหญ่ หรือการพูดจา ที่ถูกกาลเทศะ การส่งเสริมความเป็นไทยในการ อยู่ร่วมกันของเด็กคละอายุ เช่น ความอ่อนน้อม ความเอื้ออาทร การรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ของพี่กับน้อง หรือการรู้จักปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่นที่มีอายุต่างจากตน เช่น พี่ ครู หรือชุมชน รวมถึงชี้แจงบทบาทของผู้บริหาร และผู้ปกครองที่เข้า มามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็ก หรือ การให้เด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนตามหลักสูตร คละอายุ

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเพื่อประเมิน พัฒนาการของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง โดยใช้ แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา

2.3 ผู้วิจัยร่วมกับผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่ง

- ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรคละ อายุ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลา จำนวน 4 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน

ถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยจัดกิจกรรมตามหลักสูตร
ระยะเวลา สัปดาห์ละ 5 วันๆ ละ 5-6 ชั่วโมงโดย
ประมาณเฉลี่ยเดือนละ 20 วัน รวมทั้งสิ้น 80 วัน

- ครูผู้ดูแลเด็กจะสังเกตพฤติกรรม
ของเด็กพร้อมกับบันทึกพฤติกรรมลงบนแบบ
สังเกตพฤติกรรมเป็นรายบุคคลตามจุดหมาย และ
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในขณะปฏิบัติกิจกรรม 3
กิจกรรมตามหลักสูตรระยะเวลา ทั้ง 2 ด้าน คือ ด้าน
อารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม โดยสังเกตเดือนละ
1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง

- ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยเข้าไป
มีส่วนร่วมในกิจกรรม และเข้าไปสังเกตพฤติกรรม
ของเด็กรายบุคคล และรายด้านทั้ง 2 ด้าน คือ ด้าน
อารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม โดยสังเกตเดือนละ
1 ครั้ง/ศูนย์ รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 4 ครั้ง/ศูนย์

- ในระหว่างการใช้หลักสูตร ผู้บริหาร
และผู้ปกครองมีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรระยะเวลาเป็นระยะ
ตามที่กิจกรรมกำหนด

2.3 หลังจากทดลองใช้หลักสูตรคละ

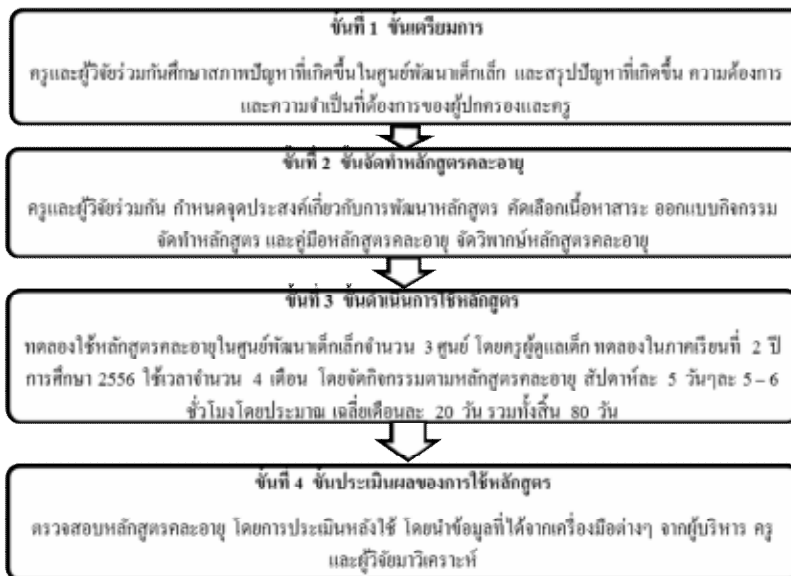
อายุ ครอบคลุมกำหนด ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบ
เพื่อประเมินพัฒนาการของเด็ก จำนวน 2 ด้าน
คือ ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา โดยใช้แบบ
ทดสอบชุดเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง

3. หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการในขั้นที่
3 ก็เข้าสู่ขั้นที่ 4 ดังนี้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผลของการใช้หลักสูตร

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถาม
ให้แก่ผู้บริหาร ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กทั้ง 3 แห่งของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อตอบ
แบบสอบถามเกี่ยวกับหลักสูตรคละอายุ และการ
ใช้หลักสูตรคละอายุ และมีการจัดสนทนากลุ่ม
กับครูผู้ดูแลเด็กในกลุ่มเป้าหมาย พร้อมกับแจก
แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรคละอายุของ
ครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวม
ข้อมูลด้วยเครื่องมือทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลใน
กระบวนการขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรคละอายุ
และการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยสามารถสรุปได้
ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนผังแสดงกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรคณะอายุ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยพื้นฐาน หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ของข้อคำถามกับกลุ่มพฤติกรรมและข้อคำถามของแบบสอบถามของเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรคณะอายุ

1.1 วิเคราะห์จากแบบสอบถามผู้บริหาร ผู้ปกครอง และแบบสอบถามครูผู้ดูแลเด็กในกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำข้อมูลทั้ง 3 กลุ่มมาวิเคราะห์ และแปลผลต่อไป

1.2 จากแบบสอบถาม และจากการสนทนากลุ่ม ครูผู้ดูแลเด็กในกลุ่มเป้าหมายจำนวน 7 คน ประสิทธิภาพของหลักสูตรคณะอายุ

ที่สามารถยอมรับได้ หรือยอมรับว่าหลักสูตรคณะอายุมีประสิทธิภาพ ครูผู้ดูแลเด็กมีการลงความคิดเห็นว่าหลักสูตรคณะอายุมีประสิทธิภาพ 4 ใน 7 คนขึ้นไป

2. การวิเคราะห์พัฒนาการของเด็ก จากการใช้หลักสูตรคณะอายุ

วิเคราะห์ข้อมูลจาก 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์จากแบบทดสอบพัฒนาการเด็กจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา ก่อน และหลังการทดลอง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังการใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมเด็กทั้ง 2 ชุด ได้แก่ จากครูผู้ดูแลเด็ก และจากผู้วิจัยเป็นผู้สังเกต โดยวิเคราะห์แบบสังเกตพฤติกรรมรายด้าน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม โดยนำคะแนนจากการสังเกตของครูผู้ดูแลเด็กและของผู้วิจัยมารวม

กันในแต่ละข้อของแต่ละครั้ง แยกเป็น 4 ครั้ง ตามพัฒนาการทั้ง 2 ด้าน โดยแบ่งตามช่วงอายุ และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อศึกษาพัฒนาการระหว่างการใช้หลักสูตร โดยวิเคราะห์และศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 2 ด้าน

ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และแบ่งข้อมูลตามช่วงอายุ และตามด้านของพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน(ตามที่กำหนดไว้) ซึ่งแต่ละกลุ่มแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากแบบทดสอบพัฒนาการเด็ก และ ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมเด็ก เพื่อนำข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม และ 2 ส่วนมาวิเคราะห์ และแปลผล

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยสามารถผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาและจัดทำหลักสูตรคละอายุและคู่มือหลักสูตร พบว่าได้หลักสูตรคละอายุและคู่มือหลักสูตรที่มีองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย หลักการการศึกษาปฐมวัย หลักการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กคละอายุ จุดหมาย คุณลักษณะตามวัย โครงสร้างหลักสูตร ตารางการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับเด็ก 1-3 ขวบ กำหนดเวลาเรียน ตารางกิจกรรมประจำวัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม การจัดประสบการณ์ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลักจากการบูรณาการขึ้นใหม่ ตารางการวิเคราะห์เปรียบเทียบกิจกรรม ขอบข่ายของกิจกรรม 3 กิจกรรม ตารางวิเคราะห์พัฒนาการกับกิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 38 หน่วย การเขียนแผนการจัดกิจกรรม สื่อประกอบการจัดกิจกรรม การประเมินพัฒนาการ และการจัดสภาพแวดล้อม และคู่มือการใช้หลักสูตรคละอายุ จำนวน

1 ฉบับ ประกอบด้วย คำชี้แจง บทบาทของผู้ดูแลเด็กหรือผู้สอนในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กคละอายุ บทบาทเด็กคละอายุ หน่วยการเรียนรู้และขอบข่ายเนื้อหาของหน่วยต่างๆ ตารางกิจกรรมประจำวัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม รายละเอียดการจัดประสบการณ์ทั้ง 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ คือ กิจกรรมที่เด็กได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ จากหน่วย เรื่องที่กำหนด ซึ่งในกิจกรรมการเรียนรู้เด็กจะได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ เชิงลึก (แบบการเรียนการสอนแบบโครงการ แต่ไม่เป็นการหรือ เป็นระยะ เต็มรูป 3 ระยะ) โดยเด็กแต่ละช่วงวัยจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบเน้นการลงมือปฏิบัติจริง และเน้นการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การค้นคว้าหาคำตอบ และเรียนรู้ด้วยตัวเอง ทั้งในและนอกห้องเรียน และมีการสะท้อนการเรียนรู้ผ่านผลงานทางศิลปะ สร้างสรรค์ การเล่าหรือการสะท้อนการเรียนรู้ ทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ โดยกิจกรรมการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากพี่ หรือเพื่อนต่างวัยทุกช่วงวัย และเกิดความสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ของเด็กจากช่วงอายุต่างๆ ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม คุณธรรม จริยธรรม เช่น การมีน้ำใจ การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น การถ่ายทอดความรู้ สอนหรือให้โอกาสผู้อื่นแสดงออก และการรู้จักปฏิบัติตนในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นที่มีอายุแตกต่างกัน 2) กิจกรรมสังคมสัมพันธ์ คือ กิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย หรือกลุ่มใหญ่ในรูปแบบการเล่นแบบอิสระ หรือการเล่นเกมประเภทต่างๆ และกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ โดยกิจกรรมสังคมสัมพันธ์เป็นการบูรณาการกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวเป็น 1 กิจกรรม เช่น นำเกมการศึกษา มาเล่นเป็นเกม การเคลื่อนไหวประกอบเพลงร่วมกับการเล่นเกม เล่นน้ำเล่นทรายร่วมกัน การเล่นเกมประกอบเครื่องเล่นสนาน หรือการนำน้ำ ทราย

มาประกอบการเล่นเกม เป็นต้น และ 3) กิจกรรมทักษะชีวิต คือ กิจกรรมที่เด็กได้ปฏิบัติในการช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น เช่น ช่วยน้องหรือเพื่อนแต่งตัว เก็บของ อาบน้ำ ช่วยเหลือหรือแนะนำผู้อื่น การปฏิบัติกิจวัตรในชีวิตประจำวัน เช่น เก็บของเข้าที่ การประกอบอาหารง่าย ๆ การรับประทานอาหาร การเก็บกวาดสถานที่ การทำความสะอาดวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และมารยาทไทย มารยาททางสังคมที่เหมาะสมกับวัย และประกอบด้วย หลักการจัดกิจกรรม แนวทางการดำเนินกิจกรรม บทบาทของพี่กับน้องในกิจกรรม รูปแบบการเขียนแผนการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กแต่ละอายุ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมผลการยอมรับ

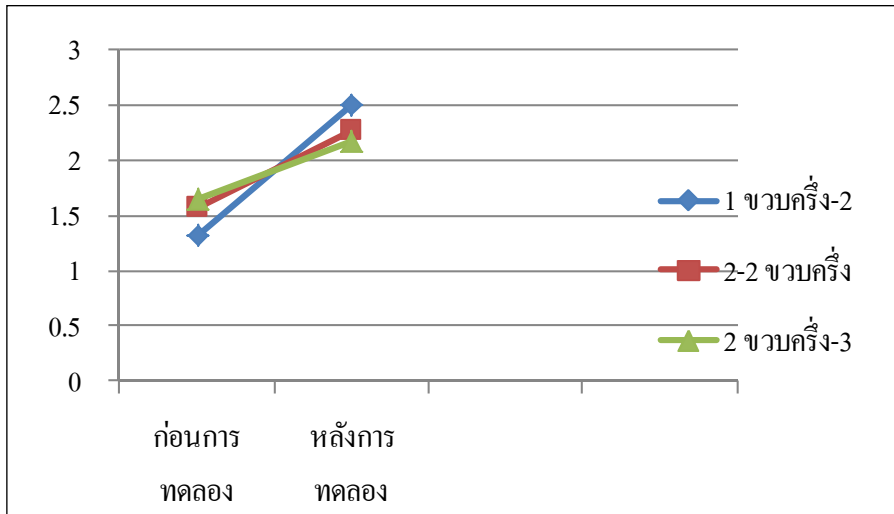
หลักสูตรระยะเวลาของครูผู้ดูแลเด็กผู้ใช้หลักสูตรระยะเวลา พบว่า ครูผู้ใช้หลักสูตรระยะเวลา จำนวน 7 คน ยอมรับหลักสูตรระยะเวลา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิเคราะห์การสอบถามผู้บริหาร พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.20 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสมมากที่สุด และผลการวิเคราะห์การสอบถามผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.86 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและอยู่ในเกณฑ์ เหมาะสมมาก สรุปได้ว่าข้อมูลจากกลุ่มข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ผลประสิทธิภาพของหลักสูตรระยะเวลาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ ดี ดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 การสรุปผลประสิทธิภาพของหลักสูตรระยะเวลาจากครู ผู้บริหาร และผู้ปกครอง ในกลุ่มเป้าหมาย

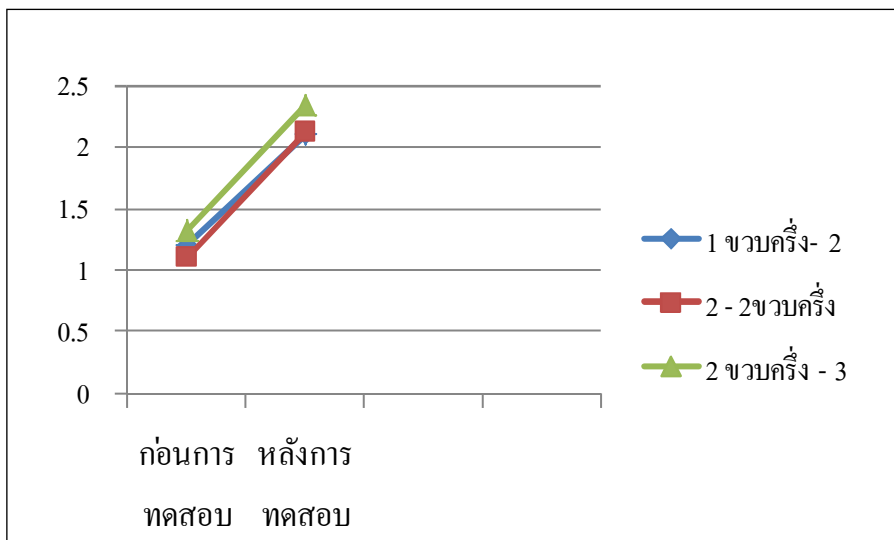
กลุ่มข้อมูล	เกณฑ์	ผลประสิทธิภาพ
ครูผู้ดูแลเด็ก	ยอมรับได้ หรือยอมรับว่าหลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ โดยมีการลงความคิดเห็นว่าหลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ 4 ใน 7 คนขึ้นไป	ยอมรับ 7 คน (100%)
ผู้บริหาร	ยอมรับได้ หรือยอมรับว่าหลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ เหมาะสมระดับค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร เท่ากับ 4.20
ผู้ปกครอง	ยอมรับได้ หรือยอมรับว่าหลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ เหมาะสมระดับค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป	ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปกครอง เท่ากับ 3.86

ผลการวิเคราะห์พัฒนาการทั้ง 2 ด้านของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุจากการสังเกตพัฒนาการของครูและผู้วิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคมสูงขึ้นหลังจากการใช้หลักสูตรระยะเวลา และจาก

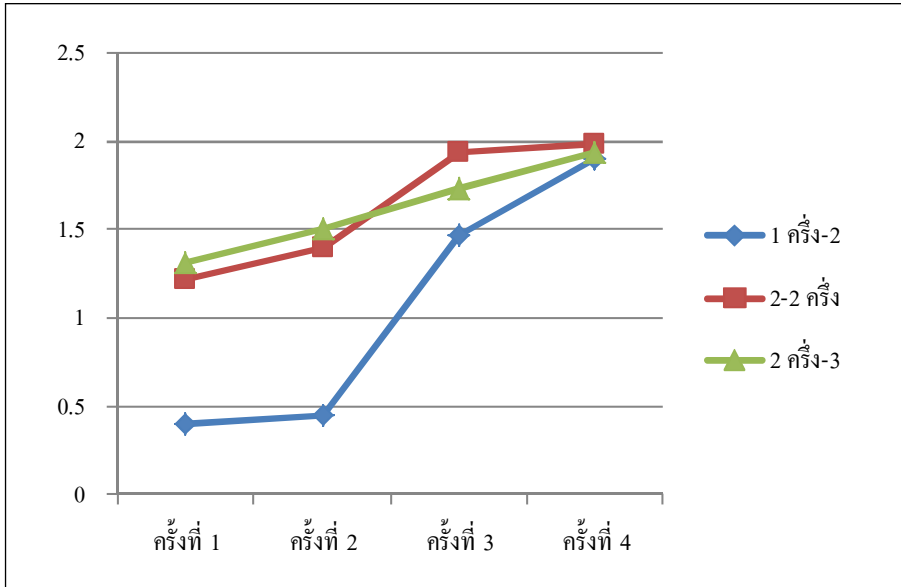
การทดสอบพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุ พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ดังภาพที่ 3-6 ดังนี้

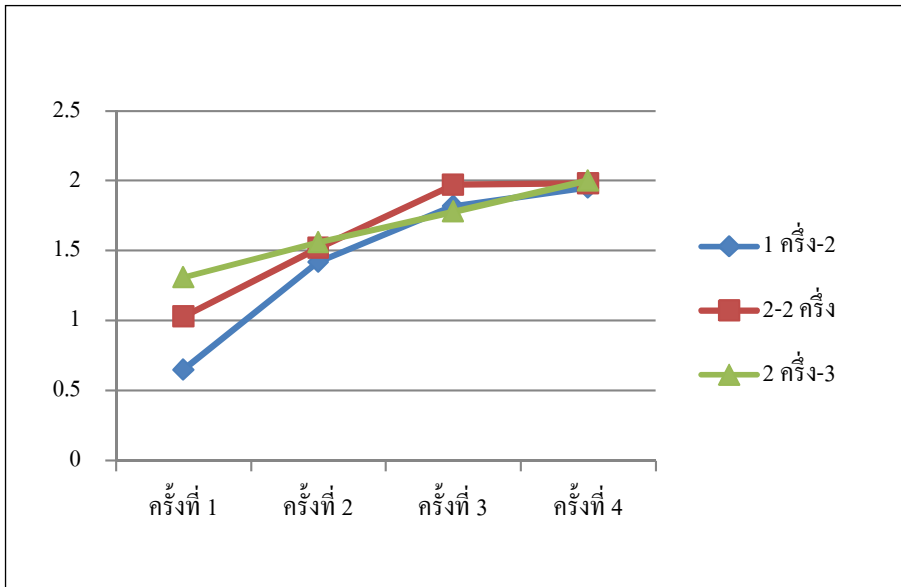
ภาพที่ 3 การแสดงพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยจากการทดสอบก่อน-หลังการใช้หลักสูตรละเอียดอายุ

ภาพที่ 4 การแสดงพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัยจากการทดสอบก่อน-หลังการใช้หลักสูตรละเอียดอายุ

ภาพที่ 5 การแสดงพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจของเด็กปฐมวัย
จากการสังเกตของครูผู้ดูแลเด็กและผู้วิจัย ทั้ง 4 ครั้ง

ภาพที่ 6 การแสดงพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย
จากการสังเกตของครูผู้ดูแลเด็กและผู้วิจัย ทั้ง 4 ครั้ง

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ระยะเวลาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากการผลการวิจัย พบว่า ได้หลักสูตร ระยะเวลาและคู่มือหลักสูตร ที่ประกอบด้วยองค์ ประกอบต่างๆ อย่างสมบูรณ์ และจากกลุ่ม ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ผลประสิทธิภาพของหลักสูตร ระยะเวลา สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรระยะเวลามีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับ ดี อาจเนื่องมาจากการ เข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาหลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็ก การบูรณาการ กิจกรรมในการพัฒนาหลักสูตรระยะเวลา มีการบูรณาการกิจกรรมจาก 6 กิจกรรมหลักของการ จัดการศึกษาปฐมวัยเป็น 3 กิจกรรม ประกอบด้วย 1) กิจกรรมการเรียนรู้ 2) กิจกรรมสังคม สัมพันธ์ และ 3) กิจกรรมทักษะชีวิต ดังนั้นครู จึงมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมมากขึ้น และสามารถยืดหยุ่นเวลาที่เหลือให้เด็กดำเนินกิจกรรม ได้ตามสภาพจริง เพราะส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มี การลงมือปฏิบัติเรียนรู้ และเด็กกำลังสนุกสนาน เพลิดเพลินในขณะที่ทำกิจกรรม เด็กจึงจำเป็นต้อง ใช้เวลาใน การดำเนินกิจกรรม สอดคล้องกับเกณฑ์ การคัดเลือกเนื้อหาของทาบา (Taba, 1962 ; cited in Lunenburg and Ornstein, 2000: 448-449) เสนอเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหา หลักสูตร 5 ประการ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) เนื้อหา พื้นฐานที่ต้องรู้ 3) ขอบข่ายที่มีความกว้าง ความ ลึก ครอบคลุมขอบเขตของวิชา 4) ลำดับขั้น ตอนการจัดลำดับความรู้ และความต้องการใน การแบ่งระดับความรู้ และ 5) การบูรณาการที่ เน้นความสัมพันธ์ระหว่าง ขอบข่ายเนื้อหา ชื่อ เรื่อง และหน่วยการเรียน การบูรณาการช่วย อธิบายว่าเนื้อหาในวิชาหนึ่ง สัมพันธ์กับเนื้อหา ในวิชาอย่างไร ดังแผนผังการบูรณาการฯ ต่อไป

นี้ (Taba, 1962 ; cited in Lunenburg and Ornstein, 2000: 448-449) และสอดคล้อง กับ เสาวรัตน์ เมฆจันทร์ (2558)การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารกับประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผล การวิจัย พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร ส่วนตำบลจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ การคำนึงถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างและการสื่อสาร วิสัยทัศน์ การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้าง แรงบันดาลใจ

หลักสูตร และกิจกรรมสอดคล้องกับ บริบทการพัฒนาหลักสูตรระยะเวลา ซึ่งได้คำนึงถึง สภาพสังคม และความเป็นอยู่ของเด็กปฐมวัยใน กลุ่มเป้าหมาย และสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น คือ เด็กเรียนรู้และเรียนรู้แบบวัฒนธรรมตะวันตก จากกิจกรรมการเรียนการสอน จากสื่อและ แหล่งต่างๆ มาก และเกิดพฤติกรรมต่างๆ ที่ไม่ พึงประสงค์ เช่น กล้าแสดงออกมากเกินไป จนแสดงถึงความก้าวร้าว ไม่มีความอ่อนน้อม ทักษะการอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน หรือทำให้ทักษะมารยาทความเป็นไทยที่ดี งามขาดหายไป ดังนั้นหลักสูตรระยะเวลาจึงมุ่งส่งเสริมพัฒนาการตามบริบทความเป็นไทย และ เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ได้ มีโอกาสเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ลอยกระทง ตาน ก๋วยฉลาก หรือได้รับการฝึกไหว้ ฝึกการพูดจา รวมทั้งได้ฝึกมารยาทต่างๆ โดยผ่านการทำกิจกรรมย่อยๆ ช้าๆ และกิจกรรมนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว เด็กจึงทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาได้ดี ขึ้นซึ่งสอดคล้องกับเสาวนีย์ เลวลีย์ (2536: 45) ที่กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญ ในฐานะ

ที่เป็นเครื่องมือกำหนด ทิศทางการพัฒนา ผู้เรียนหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สื่อความหมาย ให้ผู้นำหลักสูตรไปใช้ เข้าใจในแนวทางปฏิบัติ มีความสอดคล้องกับสภาพของสังคม ตรงความต้องการและความถนัดของผู้เรียน ยืดหยุ่นตามสภาพของท้องถิ่นของผู้เรียนที่แตกต่างกันไปตามสภาพการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ความรู้ และประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับจากหลักสูตร ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ ทั้งนี้การสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตร ควรมีส่วนร่วมจากบุคคลหลายฝ่าย ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดเป็นรายบุคคลด้วย

2. ผลการวิเคราะห์พัฒนาการทั้ง 2 ด้านของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุจากการสังเกตพัฒนาการของครูและผู้วิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านอารมณ์-จิตใจ และด้านสังคม สูงขึ้นหลังจากการใช้หลักสูตรละอายุ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า เด็กช่วงอายุ 1½- 2 ขวบ มีพัฒนาการสูงขึ้นชัดเจนกว่าช่วงอายุอื่น และจากการทดสอบพัฒนาการด้านร่างกาย และด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ช่วงอายุ พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้ง 2 ด้านสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อาจเนื่องมาจาก เด็กปฐมวัยแบบละอายุได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกันแล้วเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาในด้านอื่นๆ เช่น ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสติปัญญา จากการที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพี่น้อง มีการช่วยเหลือ ดูแลซึ่งกันและกัน ซึ่งจากเดิมต่างคนต่างเล่น ต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างเรียนรู้ แต่เมื่อทำกิจกรรมร่วมกันตามกิจกรรมในหลักสูตร ละอายุก็จะฝึกและมีบุคลิกความเป็นผู้นำมากขึ้น สามารถเป็นแบบอย่างให้น้อง และสอนน้องในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ น้องก็จะเรียนรู้จากพี่เลียนแบบจากพี่ นอกจากนี้เด็กก็ได้พูดคุย สนทนา ซักถาม ซึ่งกันและกัน เป็นการฝึกด้านภาษา การ

สื่อสารกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม (Social learning theory) ของ แบนดูรา (A. Bandura, 1997 ; อ้างใน Jiraphorn 1, 2006) เน้นความสำคัญของการสังเกตและแบบอย่าง ทั้งทัศนคติ และอารมณ์ความรู้สึกที่มีต่อผู้อื่น แบนดูรากล่าวว่า

.....“ถ้าหากว่าคนเราจะเรียนรู้จากผลของการกระทำของตนเองอย่างเดียว การเรียนรู้ อาจเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความมานะบากบั่นเป็นอย่างมาก โดยที่ยังไม่ต้องไปพูดถึงเรื่องความเสี่ยงในการเรียนรู้ ยิ่งดีที่เราเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ โดยการสังเกตผ่านตัวอย่าง จากการสังเกตคนอื่น ทำให้เราเกิดความคิดว่าจะแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ อย่างไร และในโอกาสอื่นๆ ต่อมา เราก็ใช้ข้อมูลที่ได้เรียนรู้พวกนี้ มาเป็นไกด์ในการแสดงพฤติกรรม”.....

ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสังคม อธิบายพฤติกรรมมนุษย์จากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่องระหว่าง ความคิด พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อม กระบวนการต่างๆ ประกอบด้วย 1) การให้ความสนใจ (Attention) ได้แก่ กิจกรรมซึ่งเลียนแบบตัวอย่าง (เป็นสิ่งที่โดดเด่น ปรากฏอยู่ทั่วไป มีคุณค่าพอที่จะนำไปใช้ต่อ) และลักษณะการสังเกต (ศักยภาพในการรับรู้ ระดับความตื่นตัว มุมมอง สิ่งที่ตอกย้ำในอดีต) 2) การเก็บรักษา (Retention) การตีความและกำหนดความหมายของคำพูดและสัญลักษณ์ต่างๆ การจัดระเบียบข้อมูลในสมอง การเชื่อมโยงคำพูดและสัญลักษณ์ รวมทั้งการสั่งงานทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้วย 3) การสั่งงานทางระบบประสาทให้ทำซ้ำ (Motor reproduction) ศักยภาพทางกายภาพ การสังเกตการทำซ้ำของตนเอง การโต้ตอบที่แม่นยำ และ 4) แรงจูงใจ (Motivation) เป็นเรื่องภายนอก ประสบการณ์ที่เกิดจากการจินตนาการด้วยการดูหรืออ่านเกี่ยวกับคนอื่นและตอกย้ำด้วยตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ให้การสนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรคละอายุไปใช้

1.1 ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรศึกษาหลักสูตรคละอายุและคู่มือหลักสูตรให้ละเอียดและเข้าใจก่อนนำไปใช้

1.2 ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถปรับและประยุกต์กิจกรรม หรือเวลาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3 ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้โอกาส และเวลาเด็กในการเรียนรู้ และ

ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวของเด็กเองโดยเชื่อในความสามารถของเด็ก และให้เด็กปฏิบัติกิจกรรมตามหลักสูตรคละอายุบ่อยๆ ซ้ำๆ

1.4 ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูในการพัฒนาเด็ก และ การใช้หลักสูตรคละอายุโดยเฉพาะศูนย์เด็กเล็กที่มีเด็กปฐมวัยแบบคละอายุ

2. ข้อเสนอแนะในวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาหรือวิจัยโดยใช้หลักสูตรคละอายุที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมรายด้านแต่ละด้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมและศึกษาพัฒนาการด้านสังคมให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบโดยใช้หลักสูตรคละอายุที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายด้านอารมณ์-จิตใจ หรือด้านสติปัญญา กับหลักสูตรสถานศึกษาทั่วไปที่จัด 6 กิจกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมและศึกษาพัฒนาการที่มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค่าครูสภา.

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: องค์การค่าครูสภา.

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *คู่มือการปฏิบัติงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนออยู่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *กิจกรรมการเรียนการสอน:เด็กปฐมวัยคละอายุ*. กรุงเทพมหานคร: มีตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

นิตยา คชภักดี. (2543). *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ - 5 ปี*. กรุงเทพฯ: สถาบัน

- แห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพจิตร วราจิต. (2553). *คู่มือบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล*. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมสหกรณ์การศึกษานานาชาติ.
- เยาวพา เตชะคุปต์. (2542). *กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- เสาวนีย์ เลวลีย์. (2536). *หลักสูตรการศึกษา ผู้ใหญ่และการศึกษานอกระบบโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เสาวรัตน์ เมฆจันทร์. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 9(1) มกราคม 2558.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. New York: Harcourt Brace and world, Inc..